

Euroopa Liit
Euroopa abifond enim
puudustkannatavate
isikute jaoks

Eesti
tuleviku heaks

Euroopa enim puudust kannatavate inimeste abifondi audit

toetuse saaja: Sotsiaalministeerium
rakendusüksus: Riigi Tugiteenuste Keskus

Lõpparuanne

FEAD-10/2024

03.06.2024

RAHANDUSMINISTEERIUM

KOKKUVÕTE AUDITI TULEMUSTEST

Auditi tulemus:

Auditi töörühm jõudis auditi toimingute läbiviimise tulemusena järeldusele, et

- toetuse saaja tegevus projekti nr Abifond.14.01.001.01.15-0001 „Toiduainete hankimine ja transport ladustamiskohta“ rakendamisel on olulises osas¹ vastavuses kehtivate õigusaktidega.
- rakendusüksuse juhtimis- ja kontrollisüsteem Abifondi maksetaotluste kontrollimiseks ja toetuse väljamaksete tegemiseks toimib hästi. Rakendusüksus on kontrollinud, et projekti eesmärgid, väljund- ja tulemusnäitajad on olulises osas saavutatud ning seirearuanded õigeaegselt ja asjakohases vormis esitatud.

Märge struktuuritoetuse registris:

- Märkustega, väheolulised² tähelepanekud

Projektaudit on läbi viidud vastavuses rahvusvaheliste siseauditeerimise kutsetegevuse standarditega.

Projektauditi lõpparuanne avalikustatakse Rahandusministeeriumi koduleheküljel.

Täname auditeeritavat auditi läbiviimise ajal osutatud kaasabi, vastutulelikkuse ja koostöö eest.

¹ Auditi töörühm on teostanud auditi toimingud asjatundlikult ja nõutava ametialase hoolsusega. Auditi tulemusena antakse auditeeritud objekti kohta **põhjendatud kindlustunne**, võttes arvesse võimalikku auditi riski, et isegi suhteliselt olulised ebatäpsused võivad jääda avastamata.

² **Olulised tähelepanekud** on kõik auditi käigus tuvastatud puudused, mis omavad finantsmõju, s.t tähelepanekus tuuakse välja tuvastatud mitteabikõlblikud kulud.

Väheolulised tähelepanekud on leiud, mis ei oma finantsmõju, kuid mille lahendamine aitab toetuse saajal vähendada riske projekti edukal elluviimisel

Sisukord

KOKKUVÕTE AUDITI TULEMUSTEST	2
A - OSA.....	4
1. KOKKUVÕTE AUDITI LÄBIVIIMISEST	4
2. PROJEKTIAUDITI OBJEKT JA AUDITEERITUD KULUD	6
3. PIIRANGUD	6
4. TAUSTAINFO	7
B-OSA	9
JKS AUDITI TULEMUSED	9
C-OSA	10
PROJEKTIAUDITI TULEMUSED	10
<i>Tähelepanek 4.1 – Riigihanke nr 252424 "Enim puudust kannatavatele inimestele toidu ostmine ja jagamine (Sotsiaalministeerium)" pakkumuste vastavuse kontrollimisel esinevad üksikud formaalsed puudused (Väheoluline).</i>	10

A - OSA

1. Kokkuvõte auditi läbiviimisest

Struktuuritoetuse seaduse § 11 lõike 3, Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014–2020 auditeerimise strateegia ja Finantskontrolli osakonna tööplaani järgi viis auditeeriv asutus (Rahandusministeeriumi Finantskontrolli osakond, edaspidi FKO) läbi „Euroopa enim puudust kannatavate inimeste abifondi“ (edaspidi Abifond) auditi Sotsiaalministeeriumis ja Riigi Tugiteenuste Keskuses.

Kuna rakenduskavale Abifondist eraldatava toetuse kogusumma on ligi 13,9 miljonit eurot, lähtub AA rakenduskava auditeerimisel Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 223/2014 artiklist 34 (1), mille järgi võib auditeerimisasutus juhtudel, kui rakenduskavale Abifondist eraldatava toetuse kogusumma ei ületa 35 000 000 eurot piirduda oma auditis iga-aastase süsteemiauditiga, mis hõlmab substantiivset testimist. Sellest tulenevalt viis AA aruandeaastal 1.07.2023 – 30.06.2024 samaaegselt läbi nii deklareeritud kuludele kui ka rakendussüsteemi toimimisele hinnangu andmiseks vajalikud kontrollitoimingud.

Auditi toimingud teostati ajavahemikul 08.04.2024.a kuni 03.06.2024.a. Auditi töörühma kuulusid II auditi talituse juhtivaudiitor Liina Võrklaev (auditi juht) ja finantskontrolli osakonna juhataja Anu Alber (auditi eest vastutav isik).

Abifondi juhtimis- ja kontrollisüsteemi osas oli auditi toimingute eesmärk anda hinnang rakendusüksuse juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhususele juhtkonna kontrollide teostamisel „Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014–2020“ rakendamisel vastavalt Vabariigi Valitsuse 07.06.2014. a määruse nr 127 § 3 lõikele 1.

Abifondi juhtimis- ja kontrollisüsteemi auditi ulatuses oli põhinõue 4: auditi käigus hinnati, kas olemas on piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid ning kontroll-jälg Abifondi maksetaotluste kontrollimise ja toetuse õigeaegse väljamaksmise kohta. Auditi käigus veendus audiitor, et projekti eesmärgid, väljund- ja tulemusnäitajad on olulises osas saavutatud ning seirearuanded õigeaegselt ja asjakohases vormis rakendusüksusele esitatud. Rakendusüksus on seirearuande õigeaegselt kinnitanud.

Juhtimis- ja kontrollisüsteemi auditi ulatuse määramisel lähtuti kõigi varasemate Abifondi auditite tulemustest. Muuhulgas võeti arvesse ka 2022.a tööplaani alusel teostatud Abifondi auditi FEAD-8/2022 tulemused, mis andsid audiitoritele veendumuse, et väljatöötatud toiduabi andmise juhtimis- ja kontrollisüsteem tagab, et toiduabi on antud sihtrühma kuuluvatele isikutele ja olemas on piisav kontroll-jälg.

Arvesse võeti ka auditi FEAD-9/2024 tulemusel tehtud järeldus: rakendusüksuse poolt teostatavad Abifondi maksetaotluste kontrollitoimingud on asjakohased ja piisavad, tagades, et Abifondi vahendeid kasutatakse ainult abikõlblike kulude katmiseks ning väljamaksed toetuse saajale toimuvad õigeaegselt. Olemas on piisav kontroll-jälg. Nimetatud auditi toimingute käigus veendus audiitor, et Riigi Tugiteenuste Keskus kui rakendusüksus on oma töökorras ja Abifondi kulude kontrollimiseks kasutatavatel maksetaotluste kontroll-lehtedel arvesse võtnud olulises osas kõiki Korraldusasutuse miinimumnõudeid taotluste menetlemise, toetuse väljamaksmise ja projekti elluviimise kontrollimisele. Lisaks analüüsis audiitor auditi ulatusse sattunud Abifondi maksetaotluse alusel, kuidas on rakendusüksus Abifondi maksetaotlust kontrollinud ja veendus, et kontroll-lehel toodud küsimusi ei ole jäetud vastamata ning SFOSi on sisestatud asjakohased tõendusmaterjalid maksetaotlustes nimetatud kulude alusdokumentidena. Audiitor veendus ka selles, et maksetaotluse kontroll-lehel hinnangute andmisel tugineb rakendusüksus muuhulgas riigihangete kontroll-lehel teostatud kontrollidele. Audiitor ei tuvastanud maksetaotluse kontroll-lehtede testimisel olulise finantsmõjuga puudusi, mis seaksid kahtluse alla maksetaotluste menetlemisel rakendatava juhtimis- ja kontrollisüsteemi kvaliteedi.

Projekti auditi eesmärk oli anda hinnang toetuse eesmärgipärasele ja õiguspärasele kasutamisele vastavalt Vabariigi Valitsuse 07.08.2014. a määruse nr 127 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse andmise ja kasutamise auditeerimine“ § 4 lõikele 1 projekti nr Abifond.14.01.001.01.15-0001 „Toiduainete hankimine ja transport ladustamiskohta“ osas. Vt detailsemalt aruande C-osa.

Kuludele hinnangu andmiseks ja nende testimiseks moodustas AA valimi EK-le aruandlusperioodil deklareeritud kuludest. Aruandlusperioodi 01.07.2023–30.06.2024 deklareeris korraldusasutus EK-le abifondi rakenduskavaga seotud kulusid kokku 3 259 814,14 eurot. Kuna üldkogum on väga väike, oli otstarbekas valim koostada kasutades

mittestatistilist valimismeetodit ning juhumeetodil valiti välja üks väljamaksetaotlus summas 546 344,47 eurot IDEA tarkvara abil. Projekti auditi käigus auditeeriti 12,38 % üldkogumis olnud kuludest.

Projekti auditi toimingute eesmärk oli analüüsida ja hinnata³:

- 1) projekti toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude vastavust Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktidele ja toetuse andmise tingimustele;
- 2) abikõlblike kulude ning toetuse saaja raamatupidamisaruannete ja raamatupidamise algdokumentide vastavust, välja arvatud kulude lihtsustatud hüvitamisviiside puhul, mille hindamisel lähtutakse õigusaktides sätestatud erisustest;
- 3) toetuse saajale toetuse maksmist õigel ajal ja ettenähtud mahus.

Auditi toimingute läbiviimisel lähtuti FKO „Perioodi 2014-2020 projekti auditi käsiraamatus“ ning „Perioodi 2014-2020 JKS auditi käsiraamatus“ sätestatud metoodikast.

Auditi toimingute teostamisel tugineti muuhulgas järgmistele dokumentidele:

- Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 233/2014;
- Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014-2020;
- Enim puudust kannatavatele inimestele toiduabi ostmise ja jagamise tingimused (TAT).

³ Vabariigi Valitsuse 7. 08 2014. a määruse nr 127 § 4 lõike 12 järgi

2. Projekti auditi objekt ja auditeeritud kulud

1.1 PROJEKTI ÜLDANDMED	
Rakenduskava	Enim puudust kannatavate inimeste abifondi rakenduskava 2014-2020
Prioriteetne suund	Abifond.14 Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks
Meede	Abifond.14.1 Euroopa abifond enim puudust kannatavate isikute jaoks
Projekti number ja nimetus struktuuritoetuse registris (edaspidi SFOS)	Abifond.14.01.001.01.15-0001 Toiduainete hankimine ja transport ladustamiskohta
Toetuse saaja ja partner(id):	Sotsiaalministeerium
Taotluse rahuldamise otsuse (otsuse muutmise) number ja kuupäev	Projektide kirjeldused, eesmärgid, eelarve, ajaraam ning indikaatorid ja plaanitavad tulemused on toodud Abifondi toetuse andmise tingimustes (TAT), mis on kinnitatud sotsiaalkaitseministri 27.02.2015.a käskkirjaga nr 34. TAT on muudetud järgmiste sotsiaalkaitseministri käskkirjade alusel: TAT muudatus 15.01.2021.a kinnitatud käskkirja nr 3 alusel, TAT muudatus 08.06.2021.a kinnitatud käskkirja nr 6 alusel, TAT muudatus 03.01.2022.a kinnitatud käskkirja nr 2 alusel, TAT muudatus 20.11.2023.a kinnitatud käskkirja nr 152 alusel.
Rakendusüksus	Riigi Tugiteenuste Keskus
Projekti kulude abikõlblikkuse periood	01.10.2014. – 31.12.2023.
1.2 AUDITEERITUD KULUD (auditi ulatus)	
Deklareeritud kulude aluseks olevad väljamaksed (väljamaksetaotluse SFOS nr, kuupäev, abikõlblik summa eurodes)	VMT nr PO27140; 05.02.2024; 546 344,47 eurot.
Toetuse ja omafinantseeringu osakaal abikõlblikest summadest (%)	Toetus 89,08% Riiklik kaasfinantseering 10,92%
Valimi suurus (eurodes; % deklareeritud abikõlblikust summast)	546 344,47 eurot (100%)
Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (eurodes): 0 eurot	
Leitud vea määr (%)	0,00%

3. Piirangud

Käesolev aruanne on koostatud sõltumatuse ja objektiivsuse põhimõtetest lähtudes.

Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse § 24 punkti 10 alusel on toetuse saaja kohustatud andma audiitori kasutusse tema nõutavad andmed ja dokumendid ning võimaldama audiitoril viibida projektiga seotud ruumides ja territooriumil. Eelnevast tulenevalt järeldavad audiitorid, et kõik auditi käigus esitatud andmed ning muu suuline ja kirjalik teave kajastavad projekti raames teostatud tegevusi korrektselt ja tegelikkusele vastavalt ning on piisavad

projektidele hinnangu andmiseks. Täiendava, audiitoritele mitteesitatud ja mitteteadaoleva informatsiooni korral oleksid audiitorite järeldused võinud olla teistsugused.

4. Taustainfo

Abifondi vahendite kasutamise aluseks on Eestis perioodil 2014-2020 Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ning Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud [rakenduskava](#). Rakenduskava koostati Abifondi vahendite kasutamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 11. märtsi 2014. a määrusele (EL) nr 223/2014, millega kehtestatakse toetuse kasutamise üldsätted ning sellega lepitakse liikmesriigi ja Euroopa Komisjoni vahel kokku Abifondi kasutamise raamistik. Perioodil 2014-2020 on Abifondi mahuks Eestis kavandatud 13,9 miljonit eurot (sh mais 2021. aastal heakskiidetud REACT-EU vahendid summas 4,5 miljonit eurot).

[Rakenduskava korraldusasutuse ülesandeid](#) täidab Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuste arendamise osakond, [sertifitseeriva asutuse ülesandeid](#) täidab Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuste maksete osakond ning [auditeeriva asutuse ülesandeid](#) täidab Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond sarnaselt perioodi 2014-2020 ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavale.

Rakenduskava järgi toetatakse Abifondist [nelja tüüpi tegevusi](#):

- toidu ostmine (s.h transport partnerorganisatsiooni ladusesse) (projekti nr Abifond.14.01.001.01.15-0001);
- ostetud toidu jagamine partnerorganisatsiooni poolt (projekti nr Abifond.14.01.001.01.15-0002);
- toiduannetuste kogumine ning jagamine partnerorganisatsiooni poolt (projekti nr Abifond.14.01.19-0003);
- tehniline abi (projekti nr Abifond.14.02.15-0001).

[Toidu ostmise ja ostetud toidu jagamise](#) tegevuste elluviimiseks on rakendusasutus välja töötanud (kinnitatud 27.02.2015.a, viimati muudetud 20.11.2023.a) „[Enim puudust kannatavatele inimestele toiduabi ostmise ja jagamise tingimused](#)“, mis sisaldab kahte projekti. Projektide [abikõlblikeks kuludeks](#) on toidu ostukulud ja toidu transpordikulud, mida arvutatakse kindla määrana (1% toidu ostukuludest) ning partnerorganisatsiooni kulud, mis arvutatakse samuti kindla määrana (5% toidu ostukuludest).

[Toidu ostmiseks ja transpordiks ning partnerorganisatsiooni leidmiseks](#) on toetuse saaja läbi viinud hanked ning sõlminud lepingud järgmiste organisatsioonidega:

1. toetuse saaja partnerorganisatsiooniks toidu komplekteerimisel toidupakkideks ja toidupakkide jagamisel abisaajatele oli SA Eesti-Hollandi heategevusorganisatsioon (Toidupank), kelle leidmiseks viis Sotsiaalministeerium 2015. aastal läbi hanke viitenumbriga 159528. Koostööleping perioodiks 2015-2018 sõlmiti 20. veebruaril 2015. a;
2. koostööleping perioodiks 2019-2020 sõlmiti 21.12.2018. aastal SA-ga Eesti-Hollandi heategevusorganisatsioon (Toidupank). Lepingu maht jäi alla riigihanke korraldamise piirmääraks;
3. toidu ostmise ja transpordi hanke viitenumbriga 157505 viis toetuse saaja läbi ning sõlmis 17.02.2015.a raamlepingu perioodiks 2015-2017 kolme ettevõttega: AS Tartu Mill, AS Kaupmees ja KO ning OÜ Sanitex Estonia. Minikonkursside tulemusena sõlmis toetuse saaja ühega neist igal aastal aastase lepingu toidu ostuks ja transpordiks. Auditis nr FEAD-3/2017 tuvastasid audiitorid riigihankes viitenumbriga 157505 välispakkuja jaoks piirava pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimuse ning tehti üks oluline tähelepanek. FEAD-3/2017 lõpparuandes tehti rakendusüksusele soovitus toetus osaliselt tagasi nõuda ning ka edaspidi tähelepanekus nimetatud hangete alusel tehtavatest kuludest 10% mitteabikõlblikuks tunnistada. Rakendusüksus on 30.10.2018. a teinud toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse, millest tulenevalt on audiitorite soovitus järgitud. Soovitus on ellu viidud.
4. 2017. aasta lõpus on toetuse saaja korraldanud hanke viitenumbriga 189564 toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. 13.11.2017.a sõlmiti raamlepingud perioodiks 2018-2020 kolme ettevõttega: AS Tartu

Mill, Balti Veski AS ning OÜ Sanitex Estonia. Audit nr FEAD-3/2017 tuvastasid audiitorid riigihankes viitenumbri 189564 välispakkuja jaoks piirava pakkuja tehnilise ja kutsealase pädevuse kvalifitseerimise tingimuse ning tehti üks oluline tähelepanek. FEAD-3/2017 lõpparuandes tehti rakendusüksusele soovitus toetus osaliselt tagasi nõuda ning ka edaspidi tähelepanekus nimetatud hangete alusel tehtavatest kuludest 10% mitteabikõlblikuks tunnistada. Rakendusüksus on 30.10.2018. a teinud toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse, millest tulenevalt on audiitorite soovitus järgitud. Soovitus on ellu viidud.

5. 2018. aastal korraldas toetuse saaja hanke viitenumbri 203509 toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. 26.03.2019. a sõlmiti raamlepingud perioodiks 2019-2022 kahe ettevõttega: AS Tartu Mill ning OÜ Sanitex Estonia. Hange viitenumbri 203509 on auditeeritud auditi nr FEAD-5/2019 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega. Hanke viitenumbri 203509 alusel korraldatud minikonkurss viitenumbri 231012 on auditeeritud käesoleva auditi nr FEAD-8/2022 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega.
6. 2021. aastal korraldas toetuse saaja hanke viitenumbri 236506 toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. Raamleping eduka pakkujaga sõlmiti 23.08.2021. a perioodiks 2022-2023 ettevõttega OÜ Sanitex Estonia. Hange viitenumbri 236506 on auditeeritud auditi nr FEAD-7/2021 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega.
7. 2022. aastal korraldas toetuse saaja hanke viitenumbri 252424 toidu ostmiseks ja selle transportimiseks. Raamleping eduka pakkujaga sõlmiti 03.10.2022. a perioodiks 2022-2023 ettevõttega OÜ Sanitex. Hange viitenumbri 252424 on auditeeritud auditi nr FEAD-10/2024 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega. Auditi käigus tuvastati hanke nr 252424 pakkumuste vastavuse kontrollimisel mõned formaalsed puudused, mille osas koostati väheoluline finantsmõjuta tähelepanek (vaata aruande C osa).

Toiduannetuste kogumise ning jagamise tegevuste elluviimiseks on rakendusasutus välja töötanud (kinnitatud 05.02.2019.a) „*Enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumise ja jagamise tingimused*“. Projekti nr Abifond.14.01.19-0003 raames on toetuse saaja läbiviinud järgmised hanked partnerorganisatsiooni leidmiseks:

1. 2019. aastal viidi läbi hange viitenumbri 210407 enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumiseks ja jagamiseks partnerorganisatsiooni leidmiseks. Hankeleping sõlmiti 02.10.2019. a eduka pakkujaga Sihtasutus Eesti-Hollandi Heategevusfond 36 kuuks. Hange viitenumbri 210407 on auditeeritud auditi nr FEAD-7/2021 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega.
2. 2021. aastal viidi läbi hange viitenumbri 237370 enim puudust kannatavatele inimestele toiduannetuste kogumiseks ja jagamiseks partnerorganisatsiooni leidmiseks. Hankeleping sõlmiti 16.11.2021. a eduka pakkujaga Sihtasutus Eesti-Hollandi Heategevusfond perioodiks 2022-2023. Hange viitenumbri 237370 on auditeeritud auditi nr FEAD-7/2021 raames ning on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega.

B-OSA

JKS AUDITI TULEMUSED

Hinnang juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhususele juhtkonna kontrollide teostamisel vastavalt Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2014. a määruse nr 127 § 3 lõikele 1.

Põhinõue 4 – Piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid

Audiitorite hinnangul on juhtkonna kontrollid ja kontrollijalg Abifondi maksetaotluste kontrollimiseks ja toetuse väljamaksete tegemiseks piisavad ja asjakohased. (I kategooria – JKS toimib). Projekti eesmärgid, väljund- ja tulemusnäitajad on olulises osas saavutatud ning seirearuanded õigeaegselt ja asjakohases vormis esitatud ja rakendusüksuse poolt kinnitatud.

Põhinõue	Kategooria I	Kategooria II	Kategooria III	Kategooria IV
Põhinõue 4. Piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid	x			
Koondhinnang	x			

C-OSA

PROJEKTIAUDITI TULEMUSED

1. Toetuse eesmärgipärane kasutamine

Toetust on kasutatud olulises osas otstarbekalt ja sihipäraselt, vastavalt toetuse taotluse rahuldamise otsuses või programmis toodud eesmärkidele ja tingimustele.

2. Raamatupidamisarvestuse õigsus

Toetuse saaja projektiga seotud raamatupidamisarvestus vastab olulises osas kehtivatele õigusaktidele.

3. Toetuse maht ning ajastus

Toetuse andmine on toimunud olulises osas ettenähtud mahus ja õigeaegselt ning omafinantseering on tagatud.

4. Hangete läbiviimine

Toetuse saaja on hanked läbi viinud olulises osas vastavalt kehtivatele õigusaktidele.

Auditi ulatuses olnud projekti nr 14.01.001.01.15-0001 „Toiduainete hankimine ja transport ladustamiskohta“ hanke nr 252424 läbiviimine on olulises osas vastavuses kehtivate õigusaktidega. Auditi käigus tuvastasid audiitorid mitmed formaalsed riigihangete seaduse (edaspidi RHS) sätete rikkumised:

Tähelepanek 4.1 – Riigihanke nr 252424 "Enim puudust kannatavatele inimestele toidu ostmine ja jagamine (Sotsiaalministeerium)" pakkumuste vastavuse kontrollimisel esinevad üksikud formaalsed puudused (Väheoluline).

Auditi käigus tuvastati kaks puudust, mis näitavad, et hankija ei ole piisavalt kontrollinud pakkumuste vastavust riigihanke tehnilises kirjelduses sisaldunud tingimustele.

1. Hankija on tunnistanud Sanitex OÜ pakkumuse vastavaks, kuigi pakkumuses sisaldunud tatra kvaliteedinäitajad ei ole kooskõlas tehnilises kirjelduses sisaldunud kvaliteedinäitajatega.

RHS § 114 lg 1 sätestab: *hankija kontrollib kvalifitseeritud pakkujate esitatud või käesoleva seaduse § 52 lõikes 3 sätestatud juhul enne pakkujate kvalifitseerimist ja §-s 113 sätestatud korras avatud pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. Pakkuja, kelle pakkumus on tagasi lükatud, ei osale edasises hankemenetluses.* RHS § 114 lg 2 on öeldud: *„Hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Hankija võib tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.“*

Projektis nr Abifond.14.01.001.01.15-0001 on toetuse saajaks Sotsiaalministeerium, kes on hankija RHS § 5 lg 1 alusel. Riigi Tugiteenuste Keskus kui Sotsiaalministeeriumi poolt volitatud hanke läbiviija on teinud riigihankes nr 252424 12.09.2022.a Sanitex OÜ ja Kaupmees ja KO AS pakkumuse suhtes vastavaks tunnistamise otsused ja

Osäühing Makro Trade Baltic pakkumuse suhtes pakkumuse tagasilükkamise otsuse viidates RHS § 114 lõikele 2 põhjendusega, et Osäühing Makro Trade Baltic pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustele.

Audiitor tuvastas, et hanke nr 252424 tehnilises kirjelduses sisaldus tatra kohta tingimus "*Katkiseid teri ei tohi olla üle 4%, kroovimata teri üle 0,5%*", kuid eduka pakkuja Sanitex OÜ pakkumuses oli tatra kohta öeldud "*Katkised teri mitte üle 4%; kroovimata teri üle 5%*". Lähtuvalt eeltoodust saab välja lugeda, et eduka pakkuja pakkumuses sisaldub tatar, milles kroovimata teri sisaldub nõutust 10 korda rohkem ehk 0,5% asemel 5%, mis tähendab, et **pakkuja poolt pakutud tatra kvaliteet on viletsam** kui see, millist kvaliteeti tehnilises kirjelduses nõuti, mis omakorda viitaks justkui sellele, et pakkumuses sisalduv tatar ei vasta tehnilises kirjelduses sätestatud nõuetele.

Toetuse saaja selgitas: „*Pakkuja on pakkumuses nimetanud konkreetse tootja ja toote, mistõttu ei saanud pakkuja toote omadusi ise muuta ega mõjutada ning neid oli võimalik tootekirjeldusest tuvastada. Hankija on pöördunud pakkuja Sanitex OÜ poole täiendavalt päringuga ning pakkuja on kinnitanud, et tegemist oli ilmselge eksimusega, 5 asemel oli soov kinnitada, et kroovimata terade osakaal ei ületa 0,5%. Edasimüüja ei osta sisse tatart, kus kroovimata teri on üle 0,5% ning kinnitas täiendavalt, et tegemist on kvaliteetse tootega, mille kroovimata terade osakaal jääb vahemikku 0,08-0,35%.*”

Lisaks esitas toetuse saaja audiitorile Sanitex OÜ ja Teskatel OÜ edastatud sertifikaadid, mis tõendavad tatar „Kati” vastavust riigihankes toodud nõuetele.

Audiitor tutvus esitatud tõendusmaterjalidega ja sertifikaatidega ning nõustub, et eduka pakkuja pakkumuses sisaldunud tatar on riigihanke tehnilises kirjelduses sisaldunud nõuetele vastav. Samas jääb audiitor seisukohale, et hankija oleks juba hankemenetluse käigus pidanud nimetatud asjaolude kohta selgitused ja tõendusmaterjali välja küsima. Tegemist on formaalse veaga, pakkumuste paremusjärjestust see ei muuda, finantsmõjuga tähelepanekut ei koostata.

2. Hankija ei ole edukaks mitteosutunud pakkumuse puhul teinud järelpärimist vastuoluliste toote andmete täpsustamiseks.

Auditi toimingute käigus märkas audiitor, et Kaupmees & Ko AS pakkumuses sisaldus mittevastavus toote „Sprotid õlis” puhul, mille pakutava pakendi suuruse vahemik pidi tehnilise kirjelduse põhjal olema 240 g - 300 g”, kuid Kaupmees ja Ko AS pakkus toodet „Kapten Grant sprotid õlis”, mille kaal oli 160 g. Seega ei olnud Kaupmees ja Ko AS pakkumus tehnilises kirjelduses toodud tingimustele täies ulatuses vastav.

Arvestades, et hankija oli sarnast tüüpi vea puhul tunnistanud Makro Trade Baltic OÜ pakkumuse mittevastavaks, palus audiitor toetuse saajalt selgitust, miks ei ole pakkujaid RHS § 3 lg 1 ja 2 tähenduses võrdselt kohelnud.

Toetuse saaja selgitas: „*Hankija oli toote pakendi suuruse esitamiseks näinud pakkumuse vormil ette eraldi tulba „Pakutava pakendi suurus”. Pakkuja on toote „Sprotid õlis” juurde tulbas „Pakutava pakendi suurus” pakkunud 0,24 (kg) ehk 240 g, millest tulenevalt vastab pakutava toote suurus tehnilises kirjelduses toodud tingimustele. Erinevalt pakkujast Kaupmees & Ko AS pakkumuses oli pakkuja Makro Trade Baltic OÜ esitanud nii toote pakendi veerus kui ka toote nimetuses kaalu, mis ei vastanud tehnilisele kirjeldusele.*”

Audiitori hinnangul oleks hankija pidanud ka Kaupmees ja KO AS pakkumuse mittevastavaks tunnistama, sest nimetatud pakkumus ei vastanud kõigile hanke tehnilises kirjelduses esitatud nõuetele. Audiitor loeb nimetatud rikkumist formaalseks, sest Kaupmees & KO AS pakkumuse vastavaks või mittevastavaks tunnistamine ei oleks mõjutanud pakkumuste paremusjärjestust.

Ülaltoodud puuduste osas esinevad audiitori hinnangul VV 01.09.2014. a määruse nr 143⁴ (edaspidi ÜM) § 22⁸ lg 1 toodud asjaolud, mille tõttu, kui ilmneb ÜM §-des 22–22⁷ nimetatata RHS rikkumine, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, **välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.**

Hankija oleks pidanud kõigi kolme pakkumuse kontrollimisel lähtuma tehnilises kirjelduses toodud toodete loendist sh toodete kaaludest ja kvaliteedi kohta sätestatud tingimustest, **tähelepanelikult kontrollima kõiki pakkumusi ning pakkumustes puuduste ilmnemisel kohtlema erinevaid pakkujaid ühetaoliselt** ja ilmselgete näpuvigade ilmnemisel küsima selgitust. Käesoleval juhul on hankija läinud vastuollu mitmete enda kehtestatud tingimustega. Eeltoodust lähtuvalt on tegemist RHS § 3 p-de 1 ja 2 ja RHS § 114 lg 2 rikkumisega.

Arvestades, et eeltoodud puudused kontrollitoimingute teostamisel ei mõjutanud pakkumuste paremusjärjestust ja edukaks tunnistatud pakkumus oli lähtuvalt saadud täiendavast infost siiski nõuetele vastav, siis loeb audiitor puudused formaalseteks.

RISK: RHS-is tulenevate nõuete mittejärgimine võib kaasa tuua toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise.

SOOVITUS: Soovitame toetuse saajal (hankijal) edaspidi jälgida, et hankemenetluse käigus toimuks pakkumuste vastavuse kontroll kõigi hankedokumentides sh tehnilises kirjelduses sätestatud tingimuste osas ning kõiki pakkujaid ja pakkumusi koheldaks võrdsetel tingimustel lähtudes RHS § 3 lg 1 ja 2.

5. Riigiabi andmine

Projekt ei sisalda riigiabi ega vähese tähtsusega abi andmist.

6. Teavitamine ja avalikustamine

Struktuuritoetuse saaja on toetuse kasutamisest teavitamisel ning avalikustamisel järginud olulises osas kehtivaid õigusakte.

Kinnitame aruande 12 leheküljel.

Auditi eest vastutav isik:

Anu Alber
osakonnajuhataja
Finantskontrolli osakond

Auditi juht:

Liina Vörklaev
II auditi talituse juhtivaudiitor
Finantskontrolli osakond

⁴ Perioodi 2014-2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord", vastu võetud 01.09.2014, määrus nr 143.